

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**76-ї НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРОФЕСОРІВ,
ВИКЛАДАЧІВ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ,
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ**

ТОМ 1

14 травня – 23 травня 2024 р.

Теорія конкурентних переваг	Встановлення характеру переваги підприємства у порівнянні з конкурентами, що дає можливість визначити позицію підприємства на ринку
-----------------------------	---

Проведений аналіз показує, що не існує єдиного та універсального методу оцінки конкурентоспроможності підприємств. Тому рекомендується розглядати насамперед методи, які дозволяють отримати кількісні економічні показники.

Література

1. Семенова Т. В., Біленко О. А. Оцінка конкурентоспроможності промислового підприємства. *Економічний простір*. 2023. № 188. С. 137-141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2023_188_25.

2. Сметанюк О. А., Цісар Д. О. Методи оцінювання конкурентоспроможності підприємств. *Ефективна економіка*. 2023. № 8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_8_38.

УДК 339.92

*Т.К. Филипась, магістрант,
М.Б. Чижевська, к.е.н., доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В АНАЛІЗІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

В умовах постійних змін факторів конкурентоспроможності, а також відсутності чіткого механізму проведення стратегічного аналізу та управління діяльністю сільськогосподарських підприємств досить гостро постає питання вибору ефективного методу аналізу стану підприємства та його потенційних можливостей, а також покращення ефективності стратегічного менеджменту. Існує досить велика кількість методів економетрики, статистичних методів, за допомогою яких можна провести детальний аналіз стану показників діяльності сільськогосподарського підприємства. Проте аналіз, який проведений за допомогою вищезазначених методів не дає повного уявлення про структуру галузей підприємства та потенційні можливості господарства, які можна використати при проведенні ефективного аналізу та оцінюванні стану підприємства з метою досягнення максимальної інформатизації управлінського процесу [1].

Одними з найбільш розповсюджених методів стратегічного аналізу, планування та управління діяльністю сільськогосподарських підприємств є методи економіко-математичного моделювання. Ці методи надають змогу провести комплексне дослідження структури діяльності сільськогосподарських підприємств. При цьому методи економіко-математичного моделювання застосовуються для побудови оперативних та стратегічних планів діяльності сільськогосподарських підприємств. Це, в першу чергу, пов'язане з тим, що вони дозволяють вирішити ряд питань, пов'язаних з розробкою альтернативних шляхів діяльності підприємства, оптимізацією структури діяльності сільськогосподарських підприємств, оптимізацією витрат виробництва та збуту продукції сільськогосподарських підприємств [2].

Використання методів економіко-математичного моделювання пов'язане з розумінням виробничих процесів та обмежень, які діють при виробництві та реалізації продукції. Дані обмеження формують структуру економіко-математичної моделі діяльності підприємства та є основою для вирішення поставленої задачі. Обмеження економіко-математичної моделі за своєю суттю є математичною інтерпретацією постановки стратегічного менеджменту в сільськогосподарських підприємствах.

Оптимізаційна економіко-математична модель будується на основі обмежень діяльності сільськогосподарського підприємства. При цьому дані обмеження діляться на дві групи: нерівності та рівняння. Перша група обмежень є найбільшою. Група обмежень, які складаються з нерівностей описує процес виробництва та реалізації продукції. Група обмежень, які складаються з рівнянь найчастіше описують вимоги до задачі, проте дана група досить нечасто використовується при вирішенні задачі оптимізації, оскільки «жорсткі» обмеження задачі не дають змогу проводити моделювання з використанням альтернативних вирішень задачі [3].

Процес розробки економіко-математичної моделі включатиме в себе наступні етапи:

- Вибір економічних показників для досліджуваного об'єкта;

- Вибір виду моделі відповідно до наявної інформації;

- Вибір методів розв'язку;

- Практична реалізація;

- Аналіз результатів та формування управлінських рішень.

Одними з найбільш застосовуваних для аналітики у аграрному секторі економіки є клас лінійних оптимізаційних моделей.

Традиційно, у контексті таких моделей розглядаються задачі максимізації прибутку або мінімізації можливих витрат. У якості одного з найпростіших прикладів можна розглянути задачу максимізації рівня рентабельності сільськогосподарського підприємства [5]:

$$\max Z = \frac{\sum_{j=1}^n c_j x_j}{\sum_{j=1}^n d_j x_j}$$

де $\sum_{j=1}^n c_j x_j$ – прибуток від реалізації продукції, а $\sum_{j=1}^n d_j x_j$ – витрати на виробництво (собівартість) продукції.

Також накладаються обмеження на використання наявних ресурсів – кількість таких обмежень індивідуальна для кожного конкретного випадка і зазвичай визначається реалізатором (автором) під потреби вирішуваної задачі. Якщо розв'язок такої моделі знайти важко, її можна звести до задачі лінійного програмування. Також задачі такого виду зручно застосовувати у кейсі оптимізації структури земельних угідь або для досить актуальних сьогодні задач мінімізації негативного впливу аграрного виробництва на навколишнє середовище. Суттєвими перевагами застосування даного класу економіко-математичних моделей є їх універсальність, відносна простота реалізації, відсутність потреби у використанні потужної матеріально-технічної бази. Важливим недоліком даного підходу є обмеженість отриманих результатів та відносно високий ризик неадекватності моделі внаслідок застосування різноманітних параметрів.

Література

1. Каткова Т.І. Використання економічно-математичних моделей підтримки прийняття рішень за умов невизначеності. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2008. № 3(3). С. 94 – 97.
2. Наконечний С.І., Савіна С.С., Наконечний Т.С. До питання математичного моделювання техніко-економічних процесів АПК. Економіка АПК. 2009. №1(171). С.16-21.
3. Іващук О.Т. Економіко-математичне моделювання: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ «Економічна думка», 2008. 704 с.
4. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Вітлінський В.В. Моделювання економіки: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2003. 408 с.

УДК 330.4:215.2

В.В. Добрянська, к.т.н., доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ВИКОРИСТАННЯ ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИХ ТА ГЕШТАЛЬТПСИХОЛОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РЕКЛАМІ

Асоціації, що виникають у споживача у зв'язку зі згадкою товару та його відмінних характеристик, є ще одним ключовим активом бренду. Асоціації виявляються в різних формах, що відображають сприйняття функціональних характеристик товару або втілюються в абстрактних образах, явно чи неявно пов'язаних із ним. Сукупність асоціацій, що